

LIÊN KẾT GIỮA GIA ĐÌNH, NHÀ TRƯỜNG VÀ XÃ HỘI TRONG GIÁO DỤC THẾ HỆ TRẺ HIỆN NAY

ThS. LÊ GIA THANH*

Thế hệ trẻ ngày nay năng động, thông minh, và ham học hỏi; song bên cạnh đó, cũng có một bộ phận thanh niên bị cuốn theo cơn lốc của nền kinh tế thị trường, chạy theo những giá trị vật chất, hưởng thụ cuộc sống tiện nghi, mưu cầu lợi ích cá nhân. Sự thay đổi về lối sống, đạo đức của giới trẻ hiện nay, bên cạnh những mặt tích cực, có những mặt tiêu cực, những “căn bệnh” của giới trẻ cần phải tìm hiểu kĩ nguyên nhân và có giải pháp phù hợp.

1. Những “căn bệnh” của giới trẻ hiện nay

Coi trọng giá trị vật chất: Ngày nay, một số thanh niên sống không phụ thuộc vào bố mẹ, có khả năng tự kiếm việc làm, tự kiếm tiền và trở thành những doanh nhân trẻ thành đạt. Tuy nhiên cũng có một bộ phận thanh niên nhận thức “có tiền là có tất cả”, chạy theo đồng tiền, xem đó là mục đích sống cuối cùng, bằng mọi cách để đạt được mục đích. Và khi có được những thứ đó quá dễ dàng lại sống xa hoa, lãng phí, chạy đua cho bằng bạn bằng bè, coi thường những người xung quanh, coi thường các giá trị đạo đức, văn hóa truyền thống.

Sống hưởng thụ: Hiện trạng những đứa trẻ con cưng, con một sống trong những gia đình (GD) điều kiện vật chất dư dả, tiêu dùng hoang phí, các nhu cầu luôn được đáp ứng tối đa và được chiều chuộng quá đáng ngay từ khi còn rất bé dễ hình thành thói quen tiêu xài, muốn gì được nấy. Việc vung tay quá trán từ những đồng tiền không do mồ hôi công sức của mình bỏ ra khiến trẻ dễ sống ích kỉ, không biết tôn trọng giá trị lao động của người khác, đã nảy sinh lối sống hưởng thụ, đua đòi. Mặt khác, một số phụ huynh có suy nghĩ “mình đã từng khổ rồi, nay có điều kiện con phải được sung sướng, làm ra tiền tiếc gì mà chẳng cho con”, từ đó dễ hình thành ở trẻ thói quen xấu tiêu xài, hưởng thụ, xem đó như tiêu chuẩn, thước đo giá trị con người.

Sống buông thả, buông xuôi: Xã hội bùng nổ thông tin là cơ hội rất tốt cho giới trẻ được tiếp cận thông tin nhiều hơn trong học tập và con đường phát triển của mỗi người. Tuy nhiên, mặt trái của nó đã tác động đến một bộ phận không nhỏ thanh thiếu niên do không nghe lời cha mẹ, nghe lời thầy cô, muốn tự làm điều mình thích để chứng tỏ cái tôi của mình với những cuộc sống thử, những cuộc vui chơi thâu đêm suốt

sáng,... để rồi sa vào con đường tội phạm, nghiện hút, đánh mất tương lai của chính mình.

Cuộc sống hiện đại với những lo toan, phức tạp, những khó khăn trong cuộc sống GD, học tập, nghề nghiệp, tình cảm đã lấy đi của con người sự tự thái, bình an hằng ngày; thay vào đó là những dằn vặt, chán chường, mệt mỏi, cô đơn, sợ hãi về cuộc sống... đã làm cho giới trẻ, nhất là những người chưa tìm được hướng đi phù hợp cho mình, không ý thức được những gì mình đang có, những gì mình đang theo đuổi cho tương lai, sống không có ý chí, ước mơ, hoài bão.

Thích tự do, hơn người: Hiện nay, một số thanh niên đang hiểu sai chữ “tự do” và lạm dụng điều này để làm những chuyện chưa đúng đắn như: thiếu kính trên, nhường dưới, không nghe lời cha mẹ, thầy cô, vi phạm nội quy, luật lệ, ăn mặc khác người, hành động khác người, thậm chí thích hơn người bằng những hành vi bạo lực, những hành vi phạm pháp.

2. Nguyên nhân dẫn đến những “căn bệnh” của giới trẻ hiện nay

GD chưa quan tâm đến giáo dục, phó mặc cho nhà trường. GD là môi trường giáo dục đầu tiên và có tầm quan trọng quyết định việc hình thành nhân cách của mỗi con người từ khi sinh ra cho đến hết đời. Một GD ổn định, các thế hệ chung sống hòa thuận, thương yêu và quan tâm lẫn nhau thì đứa trẻ cũng nhận thức, học hỏi được tình cảm tốt đẹp đó và dần hoàn thiện nhân cách.

Hiện nay, ảnh hưởng mặt trái của kinh tế thị trường đã tác động mạnh đến “tế bào xã hội” GD. Một số bậc làm cha, làm mẹ nhận thức chưa đầy đủ còn xem nhà trường là môi trường giáo dục duy nhất, khoán trắng cho nhà trường, ít quan tâm đến việc học tập và rèn luyện của con em mình mà dành nhiều thời gian kiếm sống và các công việc xã hội khác, bỏ bê việc chăm sóc GD, dạy bảo con cái. GD - nền tảng cơ bản, nơi lưu giữ các giá trị truyền thống đang dần mất đi chức năng của mình, các thành viên trong GD ít quan tâm đến nhau hơn.

Nhà trường chưa chú trọng giáo dục toàn diện cho học sinh (HS): Thực tế hiện nay ở nhiều trường chủ

* Sở Giáo dục và Đào tạo Vinh Phúc

yếu quan tâm tới dạy văn hóa để có tỉ lệ HS lên lớp, tỉ lệ HS thi đỗ tốt nghiệp, tỉ lệ HS thi đỗ vào đại học, cao đẳng, số lượng giải HS giỏi... mà xem nhẹ vấn đề giáo dục phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cho HS, chưa tạo được cho các em một môi trường tốt để các em rèn luyện. Nội dung, phương pháp giảng dạy môn *Giáo dục công dân* còn nghèo nàn, chưa được coi trọng, chưa tạo được sự hấp dẫn, hào hứng cho các em. Các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, giáo dục pháp luật, giáo dục truyền thống, giáo dục kĩ năng sống chưa được chú trọng.

Sự tác động của xã hội hiện đại: Toàn cầu hóa cũng bao hàm cả ưu và nhược điểm. Xã hội thông tin cung cấp cho con người nhiều khả năng lựa chọn; qua xa lộ thông tin đó, mọi người có thể liên lạc với nhau dễ dàng, nhanh chóng, nắm bắt được nhiều thông tin, trong đó có cả những "luồng gió độc", trái với thuần phong mỹ tục của dân tộc.

Trong hoàn cảnh đó, thế hệ trẻ đang ở độ tuổi "ăn chưa no, lo chưa tới", có nhiều hoài bão ước mơ, nhưng lại thiếu vốn sống, thiếu kinh nghiệm, nên một bộ phận rất dễ bị cám dỗ bởi những ham muốn trước mắt. Họ tiếp thu cái mới nhanh chóng nhưng lại không định hướng được những gì là đúng đắn nhất để noi theo. Vì vậy, các quan điểm, cách suy nghĩ của họ về giá trị đạo đức truyền thống cũng dần dần bị phai nhạt.

Do đặc điểm tâm sinh lí - lứa tuổi: Tuổi thanh niên, lứa tuổi có sự chuyển biến về tâm sinh lí - lứa tuổi mà các nhà khoa học gọi là "tuổi khủng hoảng", "tuổi nổi loạn", muốn khẳng định cái "tôi" cá tính của mình. Trong lớp trẻ, có nhiều cách thể hiện cá tính như: học giỏi, say mê thể thao... nhưng cũng lại có những đứa trẻ, thanh niên thể hiện mình bằng lối ăn mặc khác người, cư xử thô bạo với bạn bè do không chế ngự được cảm xúc của mình, hoặc ngược lại - thờ ơ với cuộc sống xung quanh, vô cảm, sống thiếu trách nhiệm với bạn bè, GD...; lại có những em hay lo âu, trầm cảm, sống thu mình trong một thế giới riêng...

3. Liên kết giữa GD, nhà trường và xã hội - yếu tố quan trọng trong giáo dục thế hệ trẻ

Giáo dục GD: Vai trò của GD là nền móng trong giáo dục đạo đức HS, quyết định quá trình phấn đấu rèn luyện của các em. Do đó, các thành viên trong GD phải sống mẫu mực, đoàn kết, thuận hòa thương yêu nhau, sống hạnh phúc. Cổ ngữ có câu: "Ở nhà phải thói, ra đường khỏi lo" - nghĩa là một đứa trẻ ngoan, tốt trong GD sẽ được "miễn dịch" với thói xấu ngoài xã hội. Cha mẹ thường xuyên gặp gỡ, trao đổi với giáo viên chủ nhiệm để nắm tình hình, kết quả học tập, rèn luyện của con ở trường, dự họp phụ huynh đầu năm đầy đủ, góp phần xây dựng nhà trường, đánh giá chính xác việc rèn luyện học tập của con em mình. Cha mẹ cần tạo cho con sống nề nếp, khoa

học, hướng dẫn việc đọc sách, xem phim, sử dụng vi tính có tác dụng giáo dục đạo đức; xây dựng cho con kế hoạch học tập, làm việc, vui chơi hàng ngày, hàng tuần đồng thời thường xuyên kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện kế hoạch đề ra...

Giáo dục trong nhà trường: Nhà trường là một tổ chức xã hội đặc thù với cấu trúc tổ chức chặt chẽ, có nhiệm vụ chuyên biệt là giáo dục, đào tạo nhân cách trẻ em theo những định hướng của xã hội. Quá trình thể hiện các chức năng trên là quá trình tổ chức các hoạt động dạy học, hoạt động giáo dục,... theo hệ thống chương trình, nội dung được tổ chức một cách chặt chẽ, có kế hoạch. Nhà trường là nơi đào tạo con người không chỉ về mặt kiến thức mà cả về đạo đức, lối sống.

Trong nhà trường, bất kì một cấp học nào, lớp học nào cũng có môn học liên quan đến giáo dục đạo đức; trực tiếp như các môn *Đạo đức*, *Giáo dục công dân* - trang bị cho các em những tri thức, kĩ năng và chuẩn mực về hành vi đạo đức. Các môn học này cần tiếp tục đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy tạo sự hấp dẫn, hào hứng cho các em. Bên cạnh đó, cũng cần chú ý giáo dục HS thông qua các môn học khác. Nhà trường cũng cần được đầu tư xây dựng cơ sở vật chất phục vụ giáo dục đạo đức như: phòng truyền thống, thư viện, phòng học nhạc, câu lạc bộ, sân chơi, bãi tập,... Đồng thời chú trọng giáo dục truyền thống dân tộc địa phương, xây dựng gương HS tiêu biểu về đạo đức, học giỏi làm gương giáo dục cho HS trong trường.

Cũng trong quá trình học tập đó, các mối quan hệ liên nhân cách giữa HS - giáo viên, giữa HS - HS, HS - tập thể HS tạo ra môi trường lí tưởng cho HS hình thành và phát triển nhân cách, giúp các em được thực hành những chuẩn mực về đạo đức đã được học. Như vậy, dạy học không chỉ có tác dụng cung cấp tri thức cho HS mà còn có tác dụng phát triển toàn bộ phẩm chất đạo đức ở HS như Bác Hồ đã nói: "thông qua dạy chữ để dạy người".

Giáo dục đạo đức thông qua các hoạt động ngoài giờ lên lớp, giúp HS thực hành và thể nghiệm các bài học về đạo đức trong xã hội, rèn luyện ý chí, nghị lực, tinh thần, trách nhiệm... Thông qua các hoạt động nói trên, các em có cơ hội mở rộng mối quan hệ, giao lưu với các tầng lớp khác nhau trong xã hội; nhờ vậy mà tâm hồn, tình cảm, ước vọng của các em phát triển cao hơn. Các hoạt động hàng ngày như: vệ sinh trường lớp, chăm sóc môi trường, nhân đạo từ thiện... giúp các em được làm quen, phát triển tình cảm với môi trường tự nhiên, xã hội..., từ đó củng cố nhận thức, hình thành niềm tin, rèn luyện kĩ năng, hành vi, thói quen ứng xử có văn hóa, hoàn thiện nhân cách.

Đẩy mạnh công tác giáo dục ý thức pháp luật cùng

với việc giáo dục đạo đức. Pháp luật và đạo đức có mối liên hệ mật thiết với nhau, đều là phương thức nhằm điều chỉnh hành vi con người trong xã hội. Chúng ta cần giáo dục HS ý thức “thượng tôn pháp luật”. Vì vậy, cùng với các môn khoa học, đạo đức phải được xem là một trong những nội dung bắt buộc trong chương trình giáo dục, ở tất cả các bậc học.

Tạo môi trường xã hội thuận lợi để phát huy tối đa những mặt tích cực, hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực đến với giới trẻ. Đó là môi trường thấm nhuần tinh thần dân chủ và lẽ công bằng; môi trường của sự hòa hợp, thân ái, hợp tác, tương trợ và tin cậy lẫn nhau. Về thực chất, đó là môi trường nhân văn, môi trường văn hóa. Nhà trường phải phát huy được vai trò là cấp quản lý trực tiếp giáo dục, chủ động xây dựng kế hoạch liên kết chặt chẽ với GD và các lực lượng xã hội tổ chức các hoạt động khép kín không gian và thời gian tạo môi trường giáo dục lành mạnh cho thế hệ trẻ. Bên cạnh đó, GD và các lực lượng xã hội cũng phải tích cực tham gia liên kết với nhà trường làm tăng lên những ảnh hưởng tích cực, đồng thuận, hạn chế có kết quả nhất những tác động trái chiều gây ảnh hưởng bất lợi tới cuộc sống tinh thần đạo đức của giới trẻ. Đề sự liên

kết giữa nhà trường, GD và xã hội trong xây dựng môi trường giáo dục ngày càng thực chất, hiệu quả, hàng năm cần đánh giá rút kinh nghiệm, khắc phục hạn chế, phát huy những mặt tích cực. □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD-ĐT. **Bác Hồ với sự nghiệp giáo dục.** NXB Giáo dục, H 2007.
2. Phạm Minh Hạc. **Về phát triển toàn diện con người thời kỳ công nghiệp hoá, hiện đại hoá.** NXB Giáo dục, H 2001.
3. Phạm Hồng Quang. **Môi trường giáo dục.** NXB Giáo dục, H 2006.
4. Nguyễn Dục Quang. **Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp.** NXB Đại học sư phạm Hà Nội, 2007.
5. Hà Nhật Thăng - Trần Hữu Hoan. **Xu thế phát triển giáo dục.** NXB Đại học quốc gia Hà Nội, 2013.

SUMMARY

The article discusses the aberration of a part of young people nowadays; studying the causes and emphasizing the role of linkage between family, school and society in educating the young generation.

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO LÂM ĐỒNG

NĂM HỌC 2012 - 2013

1. Trường, học sinh, đội ngũ: - Có 695 trường, tăng 18 trường (1); - Có 311.152 học sinh, giảm 0,3% (2), trong đó 69.700 HS dân tộc (tỉ lệ 23% số học sinh MN, PT; - Có 21.683 CBQL, GV, NV (CBQL: 1.737; GV: 6.327; CNV: 3.619); - Tỉ lệ GV đạt chuẩn: MN 95,3%; TH: 99,7%; THCS: 99,8%; THPT: 99,9%; GV trên chuẩn: MN: 39,7%; TH: 71,2%; THCS: 61,5%; THPT: 6,4%; - Có 5.149 đồng viên, đạt tỉ lệ 24,67%.

2. Kết quả giáo dục mầm non: - 3/12 huyện, thành phố (25%), 108/148 xã, phường, thị trấn (73%) đạt chuẩn phổ cập GDMN cho trẻ em 5 tuổi.

3. Kết quả tốt nghiệp: - Tốt nghiệp THCS: 17.394/17.549 (99,1%), giảm 0,3%; - Tốt nghiệp THPT: 13.807/13.963 HS dự thi (98,88%), giảm 0,4%. Có 18 trường tốt nghiệp 100%, giảm 10 trường (3); - Tốt nghiệp THPT GDTX: 609/717 HV dự thi (84,93%), giảm 8,86%.

4. Phổ cập GD tiểu học, THCS và trường chuẩn quốc gia: - Tỉnh Lâm Đồng được Bộ GD-ĐT công nhận duy trì đạt chuẩn PCGD tiểu học đúng độ tuổi; 148/148 xã, phường, thị trấn duy trì chuẩn PCGD THPT; - 148/148 xã, phường, thị trấn đạt chuẩn PCGDTHCS, tăng 01 xã; - Công nhận thêm 26 trường mầm non, phổ thông đạt chuẩn quốc gia; - Đến tháng 5/2013, toàn tỉnh có 164/678 trường đạt chuẩn quốc gia (24,2%).

5. Học sinh giỏi cấp tỉnh, cấp quốc gia: - Cấp tỉnh: 284 HS lớp 9 THCS (7 Nhất, 67 Nhì, 87 Ba, 123 KK) và 436 HS lớp 12 THPT, GDTX

Đ/c Nguyễn Xuân Tiến - Ủy viên TW Đảng, Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch UBND tỉnh (hàng trước, thứ năm từ phải qua) và đ/c Đoàn Văn Việt - UVBTV Tỉnh ủy, Phó Chủ tịch UBND tỉnh tặng Bằng khen, vòng Nguyệt quế cho học sinh giỏi quốc gia năm học 2012-2013

(16 Nhất, 111 Nhì, 125 Ba, 184 KK); - 24 học sinh giỏi quốc gia lớp 12 THPT (1 Nhì, 5 Ba, 18 KK).

6. Kết quả thi đua khen thưởng: - 1 cá nhân được tặng Huân chương Lao động hạng Ba; 1 tập thể được tặng Cờ Thi đua của Chính phủ; Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ cho 1 tập thể và 2 cá nhân; - Sở GD-ĐT Lâm Đồng được tặng thưởng Cờ thi đua của Bộ GD-ĐT; Đơn vị dẫn đầu vùng thi đua số 4; - 5 tập thể dẫn đầu khối thi đua được tặng thưởng Cờ thi đua của UBND tỉnh.

(1), (2), (3) Tăng, giảm so với năm học 2011 - 2012